

УДК 330.341.1:631.11:636.5/.6

Дорош М.М., асистент[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Здатність держави гарантувати задоволення потреби в продовольстві на рівні, що забезпечує нормальну життєдіяльність населення, свідчить про стан продовольчої безпеки країни. Посилення залежності від імпорту продуктів харчування веде до стрімкої її втрати.

Ключові слова: *сільське господарство, птахівництво, національна економіка, світовий ринок, агропромисловий комплекс, фермерські господарства, імпорт, експорт, споживчий потенціал, продовольча проблема, інноваційна ідея, конкурентоспроможна продукція.*

Постановка проблеми. Підвищення рівня продовольчої безпеки держави на основі нарощування виробництва продуктів харчування, поліпшення їх якості та збалансованості за поживними елементами, а також забезпечення захисту інтересів вітчизняного виробника є стратегічним пріоритетом соціального та економічного розвитку України в умовах ринкових перетворень.

В розв'язанні харчової проблеми продукти птахівництва, зокрема, виробництво пташиного м'яса, за співвідношенням ціни та якості, враховуючи купівельну спроможність населення України, завжди займали провідні позиції.

Однак в агропромисловому виробництві України галузь птахівництва залишається проблемною, хоча в той же час стрімко розвивається. Створити сприятливі умови для підвищення ефективності птахівництва в цілому, забезпечити населення високоякісними продуктами харчування, витримати значну конкуренцію на внутрішньому ринку і знайти шляхи виходу на зовнішній ринок - ось перелік далеко не всіх питань, які стоять перед галуззю на сучасному етапі розвитку [1].

Аналіз останніх досліджень. Актуальність та необхідність вирішення проблеми даної тематики знаходить своє відображення у численних наукових працях українських і зарубіжних вчених. Статті, монографії та наукові матеріали В.Г.Маслича, Ф.О. Ярошенка, М.І. Сахацького, Ю.М. Бондаренка, О.П. Катеринича, В.І. Богачова, Б.А. Мельника, С.М. Онисько, П.Т. Саблука, В.Г.Ткаченко, Кваші С.М., Лукінова І.І., Маслакова В.В., Олійника В.М., Пасхавера Б.Й., Румянцевої Е.Е., Топіхи І.Н., Черевка Г.В. й досі є постійним предметом для вивчення і заслуговують детального розгляду та подальшого обговорювання.

Мета статті полягає в визначенні основних пріоритетів і наведенні певних перспектив щодо розвитку та ефективного функціонування галузі птахівництва.

Виклад основного матеріалу. Виробництво продукції птахівництва в світі із року в рік зростає. Головними і визначальними причинами неспинного нарощування виробництва продукції птахівництва можна з великою впевненістю назвати по-перше, те, що якраз ця продукція вміщує найбільш повноцінний білок як складову частину раціону для населення і, по-друге, те, що галузь птахівництва характеризується найбільш швидкою віддачею на вкладені кошти у порівнянні з іншими галузями тваринництва. Вчені довели, що для отримання одного кілоджоуля енергії в яйцях і м'ясі птиці необхідно витратити у два рази менше кормових одиниць, ніж при виробництві молока, і в три рази менше, ніж при виробництві свинини та яловичини. Якщо зараз питома вага у виробництві м'яса тварин у світі розподіляється у порядку свинина – пташине м'ясо – яловичина, то надалі вчені прогнозують, що вже у 2020 році за обсягами виробництва і споживання буде лідувати м'ясо птиці [11].

Збільшення споживання м'яса птиці стимулює зростання обсягів його промислового виробництва. Однак для успішного розвитку галузі необхідно об'єднувати сировинні, виробничі та торгівельні ланки в єдиний організаційно технологічний процес. При виробництві пташиного м'яса, яке складає вагому частку м'ясного раціону людей, важливу роль відводять бройлерам. У зв'язку з цим збільшення продуктивності бройлерів набуває важливого народногосподарського значення для всіх країн світу, в тому числі і для України.

Виробництво м'яса бройлерів у всіх регіонах світу за 5 років зросло до 62,9 млн т. Доля м'яса бройлерів складає 75% від всього м'яса птиці. За останні роки до десятки найбільших виробників м'яса бройлерів увійшли США (16,1 млн т), Китай (10,8 млн т), Бразилія (10,1 млн т), Мексика (2,7 млн т), Індія (2,2 млн т), Росія (1,4 млн т), Аргентина (1,3 млн т), Японія (1,2 млн т), Таїланд (1,1 млн т) і Канада (1,0 млн т). Ці десять країн виробили 68,7% курячого м'яса. В світі весь час знижується термін вирощування бройлерів. У деяких господарствах їх вирощують до 35-42 днів. З кожним роком виробництво м'яса бройлерів зростає майже на 135 тис. т. (26,4%). Найбільшими виробниками м'яса птиці є Київська (24,4%), Дніпропетровська (16,4%) і Черкаська (15,5%) області, а також АР Крим (12,5%). У цих регіонах було вироблено 73% м'яса птиці [10].

Головною метою птахівництва України на сучасному етапі є виробництво повноцінних продуктів харчування з використанням високих безвідходних технологій, екологічно чистих продуктів харчування з використанням нових технологій і устаткування. Промислове птахівництво країни протягом останніх років (з 1995 по 2011 рр.) успішно розвивається, відбувається інтенсивна модернізація птахівничих підприємств. Істотно зросла продуктивність яєчних і м'ясних курей в промислових господарствах (табл.1)

Позитивні зрушення в розвитку птахівництва України обумовлені впровадженням нових технологій, сучасних зарубіжних і вітчизняних кросів

птиці, реконструкцією наявних пташників і будівництвом нових, інвестиціями і підтримкою держави.

За показниками собівартості, продуктивності і збереженості яєчні та м'ясні птахопідприємства працюють на рівні світових стандартів, впевнено конкуруючи з імпортною продукцією, що є важливим показником для нашої держави. Тому пріоритетний напрямок розвитку птахівництва України - це великотоварне виробництво [4].

Таблиця 1

**Основні показники сільськогосподарського птахівництва України
за період 1995-2011 рр.**

Рік	Птиця всіх видів, тис. гол.	Вироблено яєць, всього, млн. шт.	Середня ціна за десяток курячих яєць, грн.	М'ясо в забійній вазі, тис. т.	*Середня ціна 1 кг м'яса, грн.
1995	164,9	9403,5	1	368,25	0,76
1996	149,7	8763,3	1,11	344,17	1,00
1997	129,4	8242,4	1,25	302,71	1,10
1998	123,3	8301,4	1,23	315,08	1,60
1999	129,5	8739,7	1,37	357,85	1,91
2000	126,1	8808,6	2,00	377,00	2,40
2001	123,7	9668,2	1,92	380,56	4,67
2002	136,8	11309,3	1,58	457,18	3,92
2003	147,4	11477,1	1,79	533,26	3,25
2004	142,4	11955	1,99	564,32	5,21
2005	152,8	13045,9	2,43	675,41	7,41
2006	162	14234,6	1,95	818,79	6,69
2007	166,5	14062,5	2,63	984,79	6,53
2008	169,3	14956,5	3,66	1 122,76	10,01
2009	177,6	15907,5	4,13	1 068,95	10,13
2010	202,1	16694,7	4,77	1 224,80	10,19
2011	230,0	17475,7	5,75	1 320,00	13,45

* Без ПДВ, транспортних, експедиційних та накладних витрат, але з урахуванням дотацій.

В організаційно-технологічному розвитку тваринницьких галузей птахівництво є галуззю, яка найбільшою мірою відповідає умовам застосування інтегрованої моделі "селекція – споживач кінцевої продукції", спрямованої на тісне поєднання всіх ланок виробничого процесу і забезпечення економічних інтересів учасників спільної діяльності в одержанні високих результатів [7]. Характерними особливостями цієї галузі в порівнянні з іншими галузями є обмеження територіальної потреби розміщення виробництва м'яса птиці і яєць, висока біологічна скоростиглість птиці та швидкий відтворювальний цикл, що має надзвичайно велике значення для ритмічного постачання цінної і незамінної

свіжої висококалорійної продукції споживачам у великі міста, промислові центри, курортні зони [8].

Широкі можливості забезпечення високої територіальної концентрації поголів'я із застосуванням сучасних індустріальних методів утримання птиці, інноваційних досягнень сприяють зростанню продуктивності праці в галузі. Птахівництво досить ефективно реагує на розвиток інтенсифікації виробництва, і належить до числа галузей, які мають можливість здійснювати розширене відтворення за рахунок впровадження прогресивних технологій, застосування інновацій і випуску конкурентоспроможної продукції. Тут виробляються цінні, необхідні для населення м'ясо птиці та яйця, які можуть відповідати світовим стандартам.

Висновки. У розвитку галузі птахівництва світова економіка, в цілому, набагато випередила країни, що розвиваються. В Україні ця галузь потребує прискореного технічного переоснащення, застосування прогресивних технологій. Світова практика доводить, що країни, в яких широко застосовують інноваційні досягнення, знаходяться в авангарді розвитку. Кожна національна інноваційна система несе в собі певну історичну спадщину нації, але інноваційні системи кожної країни не можуть існувати без інтеграційних взаємовідносин зі світовими системами, а також з окремими країнами [9].

Динамічне зростання обсягів виробництва продукції птахівництва в Україні можливе на основі освоєння ресурсозберігаючих технологій виробництва, науково обґрунтованої системи годівлі птиці, більш повного використання генетичного потенціалу кросів і порід птиці, раціональної організації праці та виробництва, розробки і впровадження сучасних інформаційних технологій, нагромадження, обробки та використання даних племінного обліку із застосуванням сучасної комп'ютерної техніки, матеріальної зацікавленості власників птиці та майна в раціональному використанні виробничого потенціалу галузі й підвищенні якості виробленої продукції та за умов сприятливого інвестиційного клімату в галузі, що обумовлюється стабільною, прогнозованою державною політикою у підтримці вітчизняного товаровиробника в бюджетній, кредитній, цінovій та регуляторній сферах державного управління.

В Україні всі шанси стати потужним експортером на світовому ринку м'яса птиці. Адже, у нас є багаті земельні площі, досить лояльне екологічне законодавство і, що найважливіше, сировинна база для виробництва кормів, насамперед пшениці. Тож більшість птахівників схильні думати вже не тільки про насичення внутрішнього ринку своєю продукцією, а й про перспективи експорту.

Література

1. Івко І.І. Не всі резерви вичерпано / І. Івко // Птахівництво. – Вересень 2010. – С. 14-16.
2. Колос Н. Здоров'я птиці / Н. Колос // Птахівництво. – 2009. – № 1. – С.6.

3. Неживенко В. Як здешевити раціон / В. Неживенко // Птахівництво. - Вересень 2008. – С. 26-27.
4. Вербицький С. Птахівництво: сучасний стан та прогнози / С. Вербицький, В.Шевченко // Птахівництво. – Вересень 2008. – С. 4 – 7.
5. Івко І.І. Перспективи ресурсозбереження у птахівництві України // Птахівництво: між. від. Темат. Наук. зб. / ІІ УААН. - Харків, 2003.-С.407-412.
6. Колесова Л. В птичьем царстве-государстве // Мясной бизнес.-2008.-№ 4.-С. 26-28.
7. Збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції по птахівництву// Ефективне птахівництво. – 2006. – № 10(22).
8. Копитець Н.Г. Ринок м'яса птиці // Мясной бизнес.-2008.- № 4.-С. 100-107
9. Петров Ю.Є. Підсумки роботи галузі птахівництва України у 2007 році //Сучасне птахівництво. -2008.-№1.-С. 2-4.
10. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:www.ukrstat.gov.ua
11. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.propozitsiya.com

Summary

Dorosh M.M.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhyskij*

FEATURES AND PROBLEMS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF POULTRY FARMING OF UKRAINE

The ability of States to guarantee the satisfaction of needs for food at a level that ensures the normal activity of the population, shows the state of food security. Increased dependence on imported food leads to rapid losses.

Key words: *agriculture, poultry farming, national economy, world market, agroindustrial complex, farms, import, export, consumer potential, food problem, innovative idea, competitive products.*

Рецензент – к.е.н., доцент Батюк Б.Б.